

Verkenning niet-westerse derde generatie

10

Mariëtte Goedhuys
Tirza König
Kathleen Geertjes

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
**	= nader voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2008–2009	= 2008 tot en met 2009
2008/2009	= het gemiddelde over de jaren 2008 tot en met 2009
2008/'09	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2008 en eindigend in 2009
2006/'07–2008/'09	= oogstjaar, boekjaar enz., 2006/'07 tot en met 2008/'09

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Grafimedia

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

ISSN: 1877-3028

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2010.
Vereenvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Samenvatting	5
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding van het onderzoek	7
1.2 Opzet van het onderzoek	7
1.3 Indeling van het rapport	7
1.4 Inhoud van de tabellenset	8
2. Omvang en samenstelling van de niet-westerse derde generatie	9
2.1 Omvang	9
2.2 Herkomstgroepering	9
2.3 Leeftijdsopbouw	10
3. Kenmerken van de niet-westerse derde generatie	13
3.1 Arbeidsmarkt- en uitkeringspositie	13
3.2 Onderwijs	14
3.3 Criminaliteit	15
4. Beschrijving van het onderzoek	17
4.1 Populatie	17
4.2 Onderzoeksmethode	17
4.3 Bronnen	17
4.4 Kwaliteit van de uitkomsten	18
5. Aanbevelingen voor verder onderzoek	21
6. Begrippen en afkortingen	23
6.1 Begrippen	23
6.2 Afkortingen	24
Bijlage I: Niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar	25
Tabellenset	27

Samenvatting

Om de mate van integratie van allochtonen en hun kinderen te meten en de effectiviteit van het integratiebeleid te toetsen, is het nodig om zicht te hebben op de niet-westerse derde generatie.

Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) heeft daarom het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-CvB) gevraagd om een eerste verkennende studie te doen naar de niet-westerse derde generatie op 1 januari 2008.

De niet-westerse derde generatie heeft ouders die in Nederland zijn geboren, maar minimaal één grootouder die is geboren in een niet-westers land. Omdat beide ouders in Nederland zijn geboren behoort de derde generatie tot de autochtonen. Op 1 januari 2008 bestond de niet-westerse derde generatie uit ruim 55 duizend personen. Bijna de helft is van Surinaamse afkomst.

De niet-westerse derde generatie groeit snel, de laatste jaren rond 10 procent per jaar. Het is een zeer jonge bevolkingsgroep, 80 procent is jonger dan 15 jaar. Vanwege de grote verschillen in leeftijdsopbouw tussen niet-westerse derde generatie, autochtonen en niet-westerse allochtonen beperken de analyses zicht tot 15 tot en met 44-jarigen.

Volwassenen van de niet-westerse derde generatie hebben ongeveer even vaak een baan als autochtone volwassenen. Ook de uitkeringspositie van de niet-westerse derde generatie komt sterk overeen met de autochtonen. De niet-westerse allochtonen hebben anderhalf tot twee keer zoveel uitkeringen als de niet-westerse derde generatie.

Er zijn meer voortijdig schoolverlaters (15–22 jaar) onder de niet-westerse derde generatie dan onder autochtonen. Er zijn echter minder voortijdig schoolverlaters dan bij de niet-westerse allochtonen.

De niet-westerse derde generatie volgt vaker volwassenenonderwijs dan de autochtonen en de niet-westerse allochtonen.

Het percentage volwassenen dat verdacht is van een delict en het percentage Halt-jongeren ligt voor de niet-westerse derde generatie (iets) hoger dan voor autochtonen, maar is lager dan voor de niet-westerse allochtonen.

Vanwege de leeftijdsopbouw en de geringe omvang van de niet-westerse derde generatie, kan er voor jongeren en volwassenen nog geen uitsplitsing worden gemaakt naar bepaalde herkomstgroeperingen. Aanbevolen wordt dit onderzoek over 10 jaar te herhalen, dan is de groep van 15 jaar en ouder groot genoeg om naar meerdere herkomstgroeperingen uit te splitsen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Op 1 januari 2008 woonden er in Nederland bijna 1,8 miljoen niet-westerse allochtonen. Twee derde daarvan was afkomstig uit Turkije, Marokko, Suriname en de Nederlandse Antillen. Zij kwamen vooral vanaf de jaren zestig in een aantal immigratiegolven naar Nederland. Halverwege de jaren zestig waren dat arbeidsmigranten uit Turkije en Marokko. In de jaren zeventig (aan de vooravond van de onafhankelijkheid van Suriname) kwam er een grote migrantenstroom vanuit Suriname naar Nederland en in de jaren negentig kwam de migratie vanuit de Antillen op gang.

Over de eerste en tweede generatie niet-westerse allochtonen is al veel onderzoek gedaan. In toenemende mate is er ook behoefte aan informatie over de niet-westerse derde generatie. De derde generatie behoort echter, door de definiëring, tot de autochtone bevolking en verdwijnt daarmee uit de huidige statistieken over de allochtonen (zie kader).

Om de mate van integratie van allochtonen en hun kinderen te meten en de effectiviteit van het integratiebeleid te toetsen, is het nodig om ook zicht te hebben op de niet-westerse derde generatie.

Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) heeft daarom het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-CvB) gevraagd om een eerste verkennende studie te doen naar de omvang en maatschappelijke positie van de niet-westerse derde generatie op 1 januari 2008.

1.2 Opzet van het onderzoek

CBS-CvB kan personen die behoren tot de niet-westerse derde generatie identificeren door gebruik te maken van de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). In de GBA staan alle mensen geregistreerd die in Nederland wonen, met hun geboorteland. Op basis hiervan is een bestand gemaakt met de geboortelands van kind, ouders en grootouders, zover deze bekend zijn. Iemand die autochtoon is, maar één of meer grootouders heeft die geboren is in een niet-westerse land, behoort tot de derde generatie. Per persoon zijn vervolgens gegevens toegevoegd uit andere bronnen beschikbaar bij het CBS. Op die manier kan CBS-CvB de achtergrondkenmerken van de niet-westerse derde generatie onderzoeken. Uitsplitsingen naar achtergrondkenmerken kan CBS-CvB alleen leveren over personen van wie het geboorteland van de grootouders bekend is (ondergrens, zie kader).

Deze verkenning beschrijft de omvang en samenstelling van de niet-westerse derde generatie. Daarnaast wordt een aantal kenmerken op het gebied van arbeidsmarktpositie, uitkeringspositie, onderwijs en criminaliteit onderzocht en vergeleken met de resultaten van de autochtonen en de eerste en tweede generatie niet-westerse allochtonen. In deze verkenning staat de vraag centraal in hoeverre de kenmerken van de niet-westerse derde generatie overeenkomen of verschillen met de kenmerken van autochtonen en niet-westerse allochtonen.

Het onderzoek beperkt zich tot personen van 15 tot en met 44 jaar. De keuze voor deze leeftijdsgroep houdt verband met de leeftijdsopbouw van de niet-westerse derde generatie in vergelijking met de leeftijdsopbouw van autochtonen en niet-westerse allochtonen (zie hoofdstuk 2). Er wordt geen onderscheid gemaakt naar geslacht omdat de verhouding van mannen en vrouwen vrijwel gelijk is. Bovendien is dit een verkennend onderzoek en heeft dit rapport niet tot doel alle verschillen en overeenkomsten te beschrijven.

1.3 Indeling van het rapport

Hoofdstuk 2 geeft een beeld van de omvang en samenstelling van de niet-westerse derde generatie. In hoofdstuk 3 worden vervolgens de belangrijkste resultaten beschreven van de niet-westerse derde generatie in vergelijking met de autochtonen en de niet-westerse allochtonen wat betreft arbeidsmarktpositie, uitkeringspositie, onderwijs en criminaliteit. Het betreft hier personen van 15 tot en met 44 jaar. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van

de bronnen en besteedt aandacht aan de populatieafbakening en de kwaliteit van de uitkomsten. Hoofdstuk 5 geeft een toelichting op de gehanteerde begrippen en afkortingen. Tot slot wordt in bijlage I de arbeidsmarkt- en uitkeringspositie van de ouders van de niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar weergegeven. Tevens wordt het type huishouden waarin deze kinderen opgroeien, beschreven.

1.4 Inhoud van de tabellenset

Voor de leeftijdsgroep van 15 tot en met 44 jaar zijn er tabellen opgenomen over het hebben van een baan of uitkering, het volgen van volwassenenonderwijs en het verdacht zijn van een delict. Verder zijn er tabellen over voortijdig schoolverlaters (15–22 jaar) en Halt-jongeren (12–17 jaar). Deze tabellen zijn uitgesplitst naar niet-westerse derde generatie, autochtonen en de niet-westerse allochtonen (eerste en tweede generatie). De niet-westerse derde generatie is verder onderverdeeld naar de herkomstlanden van hun geïmmigreerde grootouders: Suriname, Antillen/Aruba en overige niet-westerse landen. Vanwege de beperkte omvang van de niet-westerse derde generatie van 15 tot en met 44 jaar is het niet mogelijk een verdere uitsplitsing naar herkomstland te maken (zie hoofdstuk 2).

Daarnaast is er nog een tabel over de niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar. Er is bepaald in welk type huishouden deze kinderen wonen en wat de arbeids- en uitkeringspositie is van hun ouders. In deze tabel is een uitsplitsing gemaakt naar Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen/Arubanen en overige niet-westerse derde generatie.

Allochtonen en de niet-westerse derde generatie

Iemand is allochtoon als minimaal één ouder in het buitenland is geboren. Allochtonen die zelf ook in het buitenland zijn geboren vormen de eerste generatie. Allochtonen die in Nederland zijn geboren vormen de tweede generatie.

We spreken van niet-westerse allochtonen als iemand afkomstig is uit Afrika, Latijns-Amerika, Azië (m.u.v. Japan en Indonesië) of Turkije.

De niet-westerse derde generatie bestaat uit kinderen van de tweede generatie niet-westerse allochtonen. De derde generatie heeft ouders die in Nederland zijn geboren, maar minimaal één grootouder die is geboren in een niet-westers land. Omdat beide ouders in Nederland zijn geboren behoort de derde generatie tot de autochtonen. Hij/zij kan overigens zelf in het buitenland geboren zijn (westers of niet-westers land).

Ondergrens en bovengrens

Bij het bepalen van de omvang van de derde generatie gaat het CBS uit van een ondergrens en een bovengrens. Niet voor alle grootouders is het geboorteland bekend. Bij het bepalen van de ondergrens tellen alleen de personen mee waarvan het geboorteland van de grootouders bekend is in de GBA. De bovengrens houdt rekening met het feit dat een deel van de personen voor wie de informatie over de grootouders niet volledig is wellicht tot de derde generatie gerekend moet worden. In dit rapport wordt alleen de ondergrens gebruikt.

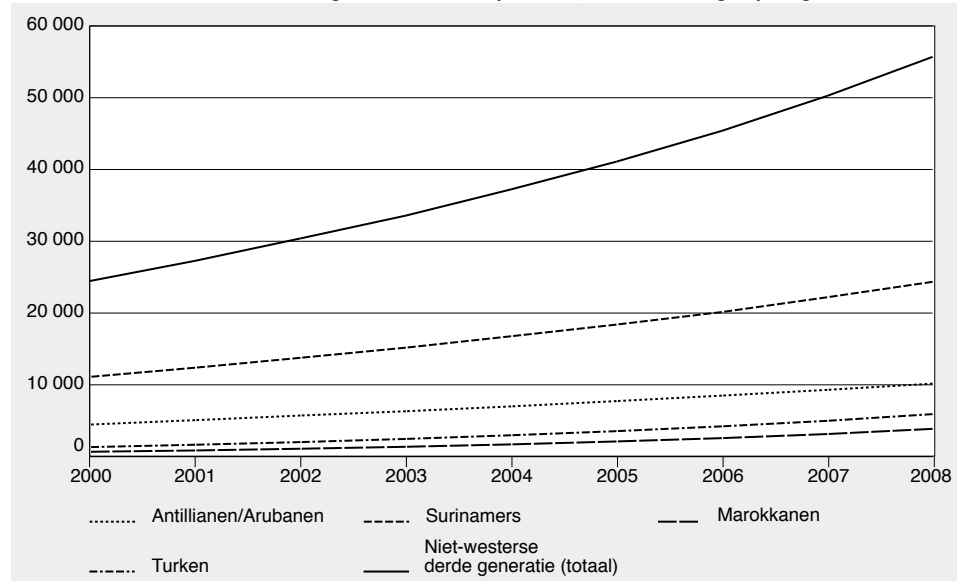

2. Omvang en samenstelling van de niet-westerse derde generatie

2.1 Omvang

Op 1 januari 2008 woonden er in Nederland bijna 1,8 miljoen niet-westerse eerste en tweede generatie allochtonen en ruim 55 duizend personen die tot de niet-westerse derde generatie behoorden. Hoewel de omvang van de niet-westerse derde generatie nu nog gering is, neemt deze wel snel toe. In acht jaar tijd is de niet-westerse derde generatie meer dan verdubbeld, de omvang nam in de afgelopen jaren toe met ongeveer 10 tot 11 procent per jaar (figuur 1, bron Statline).

1. Groei van de niet-westerse derde generatie in aantal personen, naar herkomstgroepering

De verwachting is dat het aantal personen van de niet-westerse derde generatie de komende jaren in hetzelfde tempo blijft toenemen. De derde generatie bestaat uit kinderen van de tweede generatie en de tweede generatie is nog jong (zie paragraaf 2.3). Een prognose van de exacte toename van de derde generatie is zeer complex. Het uitgangspunt van een prognose wordt gevormd door de ouders van de derde generatie, gecombineerd met geboortecijfers. Daarnaast moeten nog een aantal aannames worden gedaan. Zo moet onder meer het aantal kinderen worden bijgeschat van een tweede generatie vader met een autochtone vrouw en moet er bijvoorbeeld gecorrigeerd worden voor veranderende geboortetallen in de loop van de tijd. Een prognose valt derhalve niet binnen het kader van dit onderzoek.

2.2 Herkomstgroepering

De herkomstgroepering van de niet-westerse derde generatie wordt bepaald aan de hand van het geboorteland van de grootouders. De belangrijkste landen van herkomst zijn Suriname, Nederlandse Antillen en Aruba, Turkije en Marokko. Men behoort tot een bepaalde herkomstgroepering als minimaal één grootouder in het betreffende land geboren is. Iemand die één grootouder heeft die geboren is in Turkije en één grootouder die geboren is in Suriname, wordt meegeteld in beide herkomstgroeperingen. Ruim duizend personen vallen onder meerdere herkomstgroeperingen, het totaal is daarom niet de som van de afzonderlijke herkomstgroeperingen (staat 1).

Bijna de helft van de niet-westerse derde generatie is van Surinaamse afkomst. De omvang van de derde generatie Turken en Marokkanen is gering, nog geen twee op de tien heeft een Turkse of Marokkaanse grootouder. De oorzaak moet gezocht worden in de ontwikkeling van de migratie van deze bevolkingsgroepen. Hoewel de eerste generatie

Staat 1
Niet-westerse derde generatie ¹⁾ naar herkomstgroepering en leeftijdsklasse, 1 januari 2008

	Totaal ²⁾	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen/Arubanen	Overig niet-westers
Totaal	55 690	5 920	3 870	24 350	10 160	12 550
0–14 jaar	43 840	5 640	3 770	19 060	8 280	8 170
15–24 jaar	6 440	210	90	2 940	1 320	1 940
25–44 jaar	4 590	60	10	1 980	450	2 110
45 jaar en ouder	820	10	0	370	110	340

¹⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

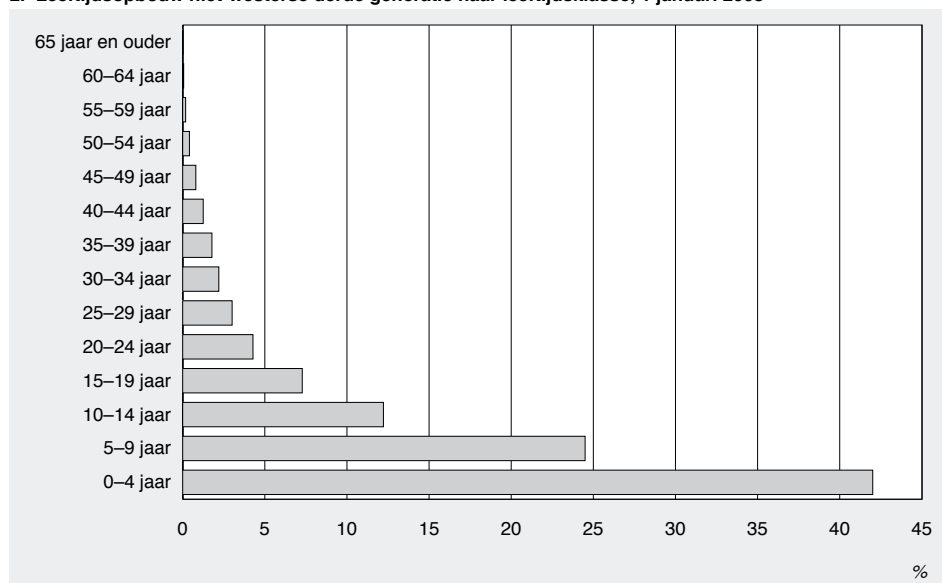
²⁾ Personen kunnen tot verschillende herkomstgroeperingen behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

Turken en Marokkanen in de jaren zestig en zeventig als 'gastarbeider' naar Nederland kwam, was de verblijfsduur aanvankelijk van tijdelijke aard. De gezinshereniging vond later in de jaren zeventig en tachtig plaats. Een deel van de kinderen die zijn geboren uit de eerste generatie Turken en Marokkanen zijn niet in Nederland geboren (gezinshereniging met vrouw én kinderen) en behoort daarom zelf ook tot de eerste generatie. Ook als een tweede generatie allochtoon trouwt met een partner uit het herkomstland behoren hun kinderen tot de tweede generatie. Iemand behoort pas tot de derde generatie als beide ouders in Nederland zijn geboren en minimaal één grootouder in Turkije of Marokko.

2.3 Leeftijdsopbouw

De derde generatie is een zeer jonge bevolkingsgroep, 80 procent is jonger dan 15 jaar (staat 1). Met name de derde generatie Turken en Marokkanen zijn zeer jong, meer dan 95 procent is jonger dan 15 jaar.

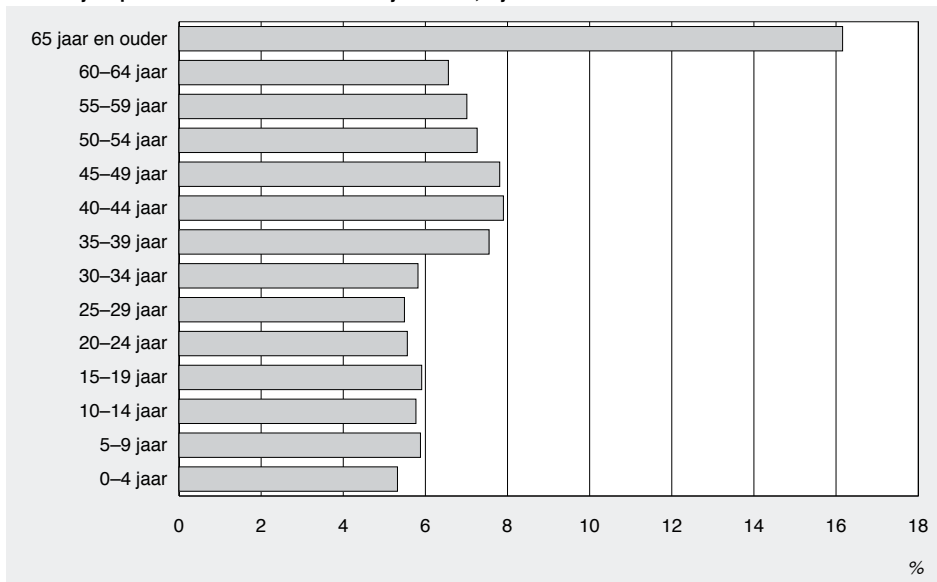
2. Leeftijdsopbouw niet-westerse derde generatie naar leeftijdsklasse, 1 januari 2008

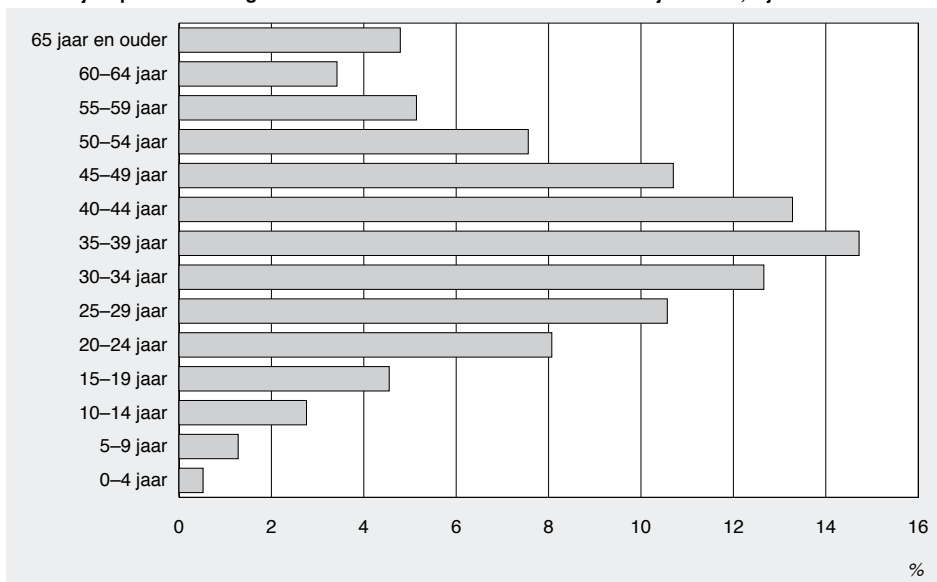
De leeftijdsopbouw van de niet-westerse derde generatie (figuur 2) verschilt sterk met die van de autochtonen en de eerste generatie niet-westerse allochtonen (figuur 3 en 4). Van de autochtonen is slechts 11 procent jonger dan 10 jaar, voor de eerste generatie niet-westerse allochtonen is dit percentage nog lager (2 procent).

Kinderen van eerste generatie allochtonen worden vaak in Nederland geboren en zijn daarom tweede generatie. Hoewel er relatief weinig kinderen zijn die behoren tot de eerste generatie, zijn er des te meer van de tweede generatie. Ruim 40 procent van de niet-westerse tweede generatie is jonger dan 10 jaar (figuur 5).

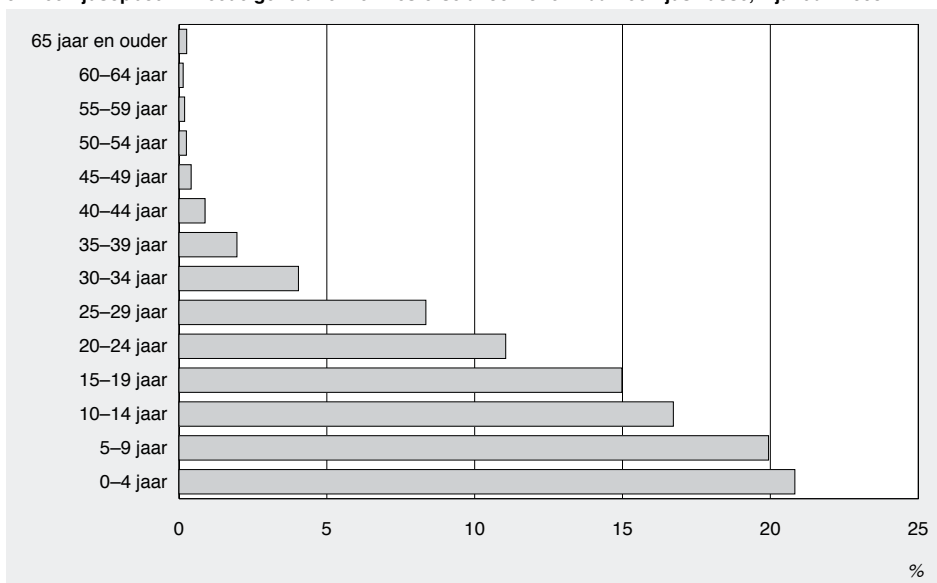
3. Leeftijdsopbouw autochtonen naar leeftijdsklasse, 1 januari 2008

4. Leeftijdsopbouw eerste generatie niet-westerse allochtonen naar leeftijdsklasse, 1 januari 2008

5. Leeftijdsopbouw tweede generatie niet-westerse allochtonen naar leeftijdsklasse, 1 januari 2008

Ouderen zijn oververtegenwoordigd bij autochtonen en de eerste generatie allochtonen. Driekwart van de autochtonen is 45 jaar of ouder, bij de eerste generatie is dat een derde. Dit in grote tegenstelling tot de niet-westerse tweede en derde generatie, waar het percentage personen van 45 jaar of ouder minder dan 2 procent is.

Vanwege de grote verschillen in leeftijdsopbouw tussen de herkomstgeneraties is een leeftijdselectie noodzakelijk om de maatschappelijke positie van de herkomstgroeperingen onderling zo goed mogelijk te kunnen vergelijken. Er is gekozen voor een selectie waarbij kinderen en ouderen niet worden meegenomen. De analyses beperken zich tot volwassenen tussen 15 en 44 jaar, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen jongeren (15–24 jaar) en volwassenen (25–44 jaar).

Het aantal derde generatie Turken en Marokkanen ouder dan 15 jaar is zeer klein (zie staat 1). Voor Turken en Marokkanen zijn daarom geen afzonderlijke cijfers berekend, er wordt alleen uitgesplitst naar derde generatie Surinamers en Antillianen/Arubanen.

3. Kenmerken van de niet-westerse derde generatie

3.1 Arbeidsmarkt- en uitkeringspositie

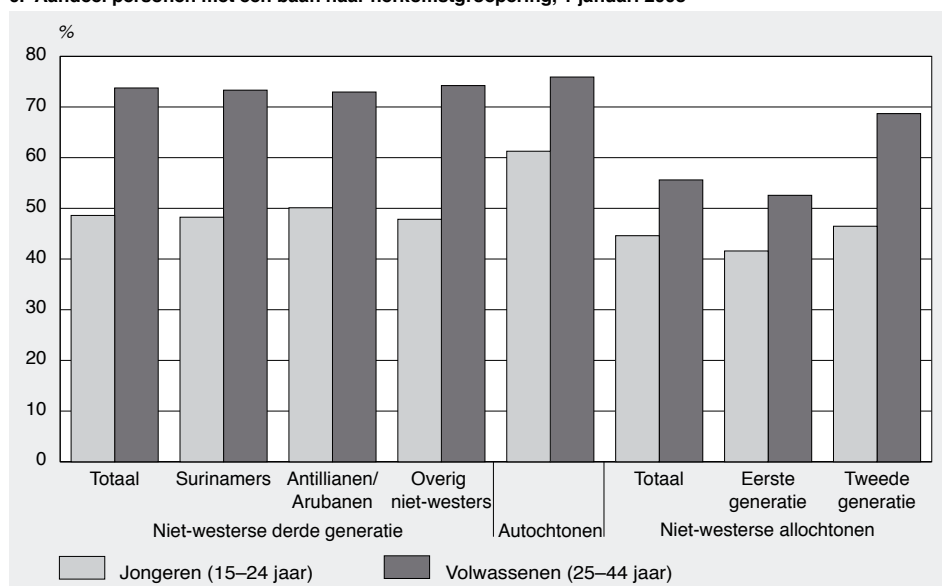
Het hebben van een baan of uitkering geeft inzicht in de arbeidsmarktpositie en arbeidsintegratie van de niet-westerse derde generatie. Personen met een baan hoeven meestal geen beroep te doen op een uitkering. Voor deze analyse wordt onderscheid gemaakt tussen jongeren (15 tot en met 24 jaar) en volwassenen (25 tot en met 44 jaar).

Jongeren van de niet-westerse derde generatie hebben minder vaak een baan dan autochtone jongeren. Bijna 50 procent van de jongeren van de niet-westerse derde generatie heeft een baan, ten opzichte van ruim 60 procent van de autochtone jongeren. In deze analyse is geen onderscheid gemaakt tussen kleine (bij)banen en grote banen. De kans is groot dat jongeren nog onderwijs volgen of een bijbaan hebben naast hun opleiding.

Voor volwassenen van 25 jaar en ouder is de positie op de arbeidsmarkt van groter belang dan bij jongeren, omdat jongeren vaak nog onderwijsvolgend zijn. De arbeidsmarktpositie van volwassenen van de niet-westerse derde generatie en autochtone volwassenen komt vrijwel overeen. Driekwart van de niet-westerse derde generatie heeft een baan. Dat geldt ook voor de autochtonen.

Over het algemeen heeft de niet-westerse derde generatie vaker een baan dan de tweede generatie, die op haar beurt weer vaker een baan heeft dan de eerste generatie (figuur 6). Zelfstandigen ontbreken echter in deze analyse. Onder eerste en tweede generatie allochtonen zijn relatief meer zelfstandigen werkzaam dan bij andere herkomstgroeperingen.

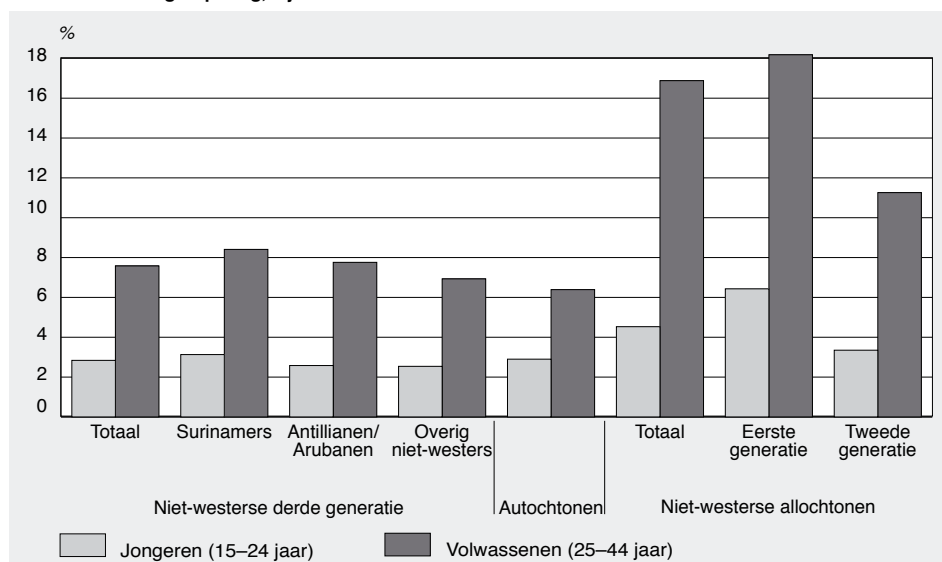
6. Aandeel personen met een baan naar herkomstgroepering, 1 januari 2008

De uitkeringspositie (bijstands-, werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering) van de niet-westerse derde generatie komt vrijwel overeen met die van de autochtonen. Van de jongeren heeft zowel bij de niet-westerse derde generatie als bij de autochtonen 3 procent een uitkering. Het feit dat jongeren van de niet-westerse derde generatie minder vaak een baan hebben dan de autochtone jongeren, resulteert dus niet in een groter aandeel uitkeringen.

Bij de volwassenen heeft 8 procent van de niet-westerse derde generatie een uitkering ten opzichte van 6 procent van de autochtonen. Niet-westerse allochtonen hebben twee keer zo vaak een uitkering als de niet-westerse derde generatie, meer dan 16 procent heeft een uitkering (figuur 7). Ook wat uitkeringspositie betreft lijkt de niet-westerse derde generatie dus meer op de autochtonen dan op de allochtonen.

7. Aandeel personen met een uitkering (bijstands-, werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering) naar herkomstgroepering, 1 januari 2008

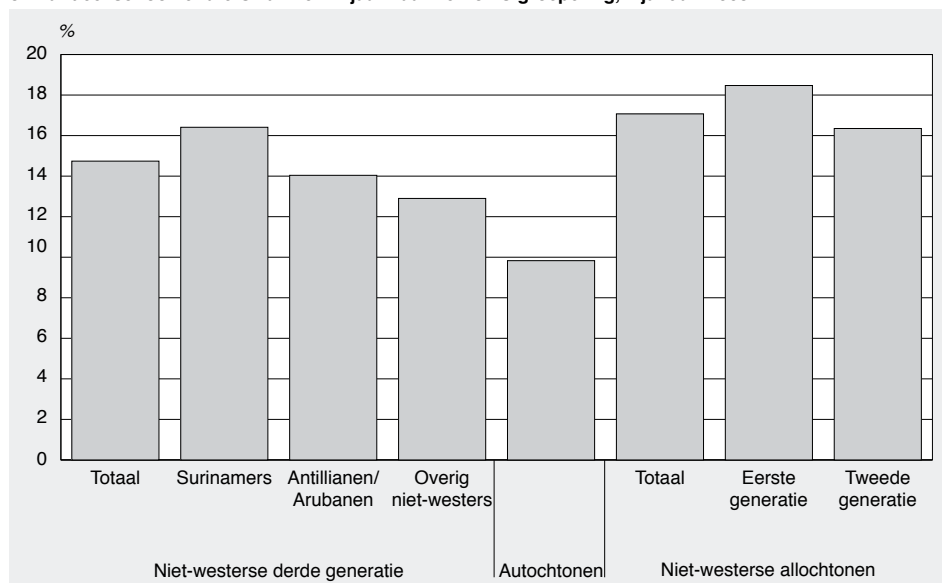

3.2 Onderwijs

Het opleidingsniveau speelt een belangrijke rol bij het vinden van werk. Volgens de overheid is een startkwalificatie (havo of vwo-diploma of een mbo-diploma niveau 2) het minimale onderwijsniveau dat nodig is voor een duurzame arbeidsmarktpositie. Leerlingen die zonder een startkwalificatie het onderwijs verlaten worden gezien als voortijdig schoolverlater (vsv'ers). Voor de analyse van de voortijdig schoolverlaters zijn alleen jongeren meegenomen die op 1 januari 2008 tussen de 15 en 22 jaar waren. Over vier opeenvolgende schooljaren (2004/2005 tot en met 2007/2008) is gekeken hoeveel procent daarvan tot de voortijdige schoolverlaters behoort. Leerlingen die in 2004, 2005 of 2006 schoolverlater zijn en later toch weer een opleiding gaan volgen, worden toch als schoolverlater in de cijfers meegenomen.

In de schooljaren 2004 tot en met 2007 is 15 procent van de niet-westerse derde generatie een voortijdige schoolverlater. Dat is 5 procentpunt meer dan bij de autochtonen. De derde generatie doet het wel beter dan de eerste en tweede generatie niet-westerse allochtonen waarvan respectievelijk 18 procent en 16 procent voortijdig schoolverlater is. Surinamers van de derde generatie verlaten iets vaker het onderwijs zonder startkwalificatie dan de andere herkomstgroeperingen van de derde generatie (figuur 8).

8. Aandeel schoolverlaters van 15-22 jaar naar herkomstgroepering, 1 januari 2008

Voortijdige schoolverlaters kunnen op latere leeftijd alsnog hun startkwalificatie halen via het volwassenenonderwijs. Voor de analyse van het volwassenenonderwijs zijn alle personen van 15–44 jaar meegenomen.

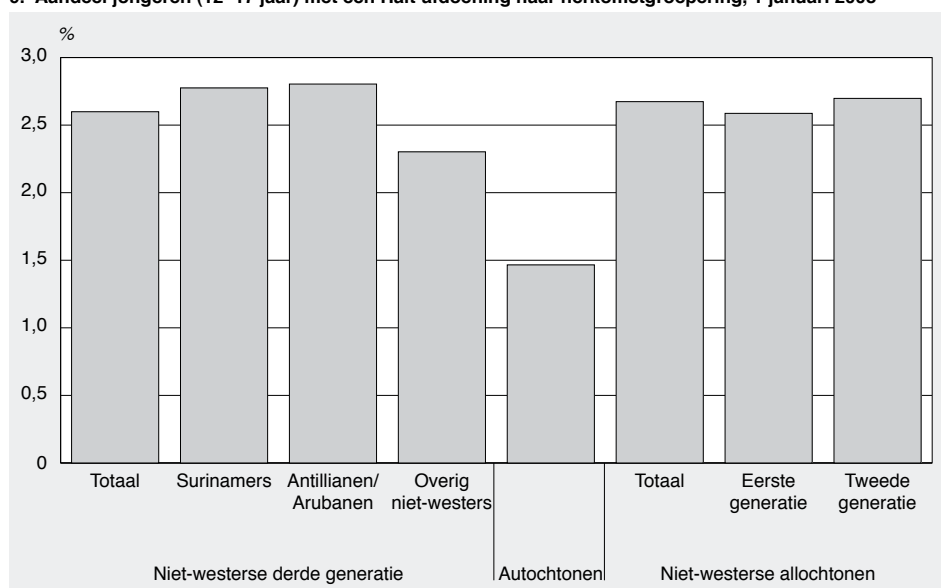
De niet-westerse derde generatie volgt vaker volwassenenonderwijs dan de autochtonen, maar ook vaker dan de eerste en tweede generatie niet-westerse allochtonen. Van de niet-westerse derde generatie volgen de Antillianen/Arubanen vaker volwassenenonderwijs dan de andere herkomstsgroeperingen. Dat is opvallend aangezien de niet-westerse derde generatie Surinamers juist weer vaker het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie. De aantallen zijn echter zeer klein en de percentages liggen allemaal onder de één procent.

3.3 Criminaliteit

De analyses over criminaliteit in deze verkennende studie worden voor jongeren gebaseerd op de Halt-registraties en voor volwassenen op de herkenningssystemen (HKS) van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Jongeren van 12 tot en met 17 jaar die door de politie zijn aangehouden voor lichte vormen van criminaliteit, krijgen de keus: naar justitie of verwezen worden naar Halt. Via een Halt-procedure kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met Justitie.

De niet-westerse derde generatie heeft bijna even vaak een Halt-afdoening als de eerste en tweede generatie niet-westerse allochtonen. Het verschil met autochtonen is ruim 1 procentpunt (figuur 9).

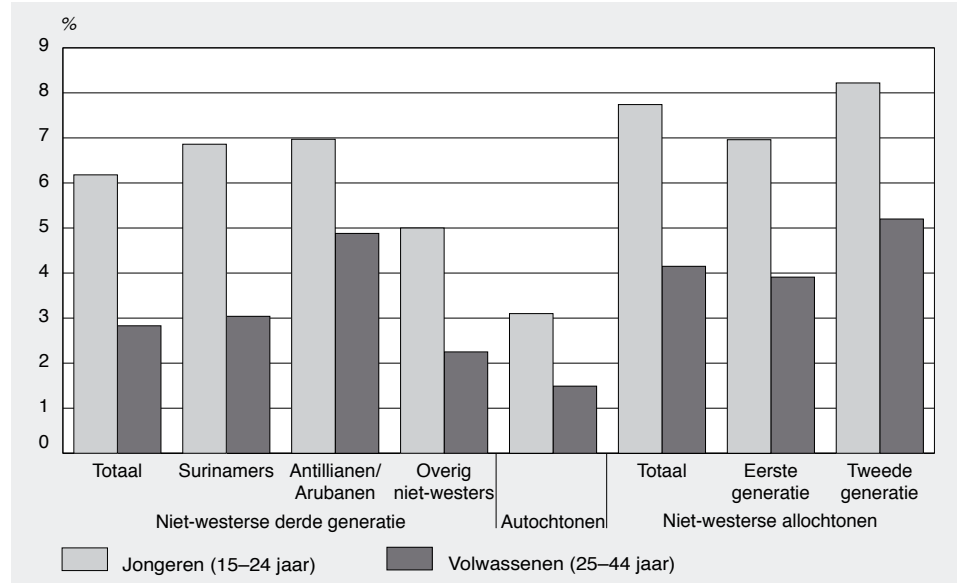
9. Aandeel jongeren (12–17 jaar) met een Halt-afdoening naar herkomstsgroepering, 1 januari 2008

De HKS bevat gegevens over verdachten (vanaf 15 jaar) die zijn aangehouden op verdenking van het plegen van een misdrijf en door de politie zijn geregistreerd. Het gaat hierbij om verdachten en niet om veroordeelden. In de HKS ontbreken vaak de Halt-afdoeningen.

Het percentage personen van 15 tot en met 44 jaar dat verdacht is van een delict is voor de niet-westerse derde generatie twee maal zo hoog als voor autochtonen. Dit geldt zowel voor jongeren als volwassenen (figuur 10). Criminaliteit neemt echter sterk toe naar mate de leeftijd hoger is en in de leeftijdsgroep van 25 tot en met 44 jaar zijn personen van de derde generatie gemiddeld jonger dan autochtonen. Het is aannemelijk dat het verschil in leeftijdsopbouw tussen de derde generatie en andere herkomstsgroeperingen in de criminaliteitscijfers tot uitdrukking komt. Daarnaast is het aantal verdachten van de niet-westerse derde generatie zeer klein. Het is raadzaam bij de interpretatie van deze cijfers de nodige voorzichtigheid in acht te nemen.

10. Aandeel personen van 15–44 jaar die verdacht zijn van een delict naar herkomstgroepering, 1 januari 2008

4. Beschrijving van het onderzoek

4.1 Populatie

De niet-westerse derde generatie zijn de kinderen van de niet-westerse tweede generatie. Ze behoren zelf tot de autochtonen en hebben minimaal één grootouder die geboren is in Afrika, Latijns-Amerika, Azië (met uitzondering van Japan en Indonesië) of Turkije. Iemand van de niet-westerse derde generatie heeft dus twee ouders van de tweede generatie niet-westerse allochtonen of één ouder van de tweede generatie niet-westerse allochtonen en een autochtone ouder. Hoewel beide ouders in Nederland geboren moeten zijn, kan hij of zij zelf wel in het buitenland zijn geboren. Een persoon die behoort tot de niet-westerse derde generatie kan tot verschillende herkomstgroeperingen behoren (bijvoorbeeld wanneer één grootouder in Turkije is geboren en één grootouder in Marokko). In dit onderzoek worden tevens resultaten berekend voor autochtonen en niet-westerse allochtonen (eerste en tweede generatie). De populatie bestaat daarmee uit alle autochtonen (inclusief niet-westerse derde generatie) en niet-westerse allochtonen die op 1 januari 2008 ingeschreven stonden in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en jonger waren dan 45 jaar. Westerse allochtonen zijn niet in dit onderzoek meegenomen.

4.2 Onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van beschikbare bronnen bij het CBS. Een deel van de informatie is afkomstig van de StatLine-databank van het CBS. De bronbestanden zijn registraties.

Op basis van de GBA is een kind-ouder-grootouder bestand gemaakt. Hierin zijn de geboortelanden opgenomen van kind, ouders en grootouders, zover deze bekend zijn. Dit bestand is gebruikt om de niet-westerse derde generatie af te bakenen.

De GBA, inclusief niet-westerse derde generatie en exclusief westerse allochtonen, is vervolgens verrijkt met gegevens over arbeidsmarktpositie, uitkeringspositie, voortijdig schoolverlaters, volwassenenonderwijs, Halt-afdoeningen en verdacht zijn van een delict. Deze gegevens zijn gekoppeld op basis van een uniek identificerend persoonsnummer.

4.3 Bronnen

Voor dit onderzoek zijn de volgende bronregistraties gebruikt.

Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)

De GBA is een geautomatiseerd persoonsregistratiesysteem van de gemeenten en in werking sinds 1 oktober 1994. In principe staan alle inwoners van een Nederlandse gemeente in de basisadministratie ingeschreven. Gegevens als geboortedatum, geslacht, geboorteland, huishoudenssamenstelling, herkomstgroepering en herkomstgeneratie worden in de GBA geregistreerd. Aan de hand van de kenmerken 'herkomstgroepering' en 'herkomstgeneratie' is bepaald wie er tot de autochtonen behoren en wie tot de niet-westerse eerste en tweede generatie op 1 januari 2008.

Daarnaast heeft het CBS aan de hand van de GBA een kind-ouder-grootouderbestand gemaakt met als peildatum 1 januari 2008. Hieruit is bepaald wie er tot de niet-westerse derde generatie behoort.

Basisbestand re-integratie, uitkeringen en werk

Het 'basisbestand' is een gecombineerd bestand, samengesteld op basis van diverse registraties op het gebied van banen, uitkeringen en re-integratie over de periode vanaf 2001. Dit bestand is gebruikt om de uitkeringspositie op de laatste vrijdag van december 2007 vast te stellen. Het gaat hierbij om bijstandsuitkeringen, WW- en AO-uitkering. Deze gegevens gebruikt voor het bepalen van de uitkeringspositie.

Polisadministratie 2008

De loonaangifte bevat gegevens over inkomstenverhoudingen (uit de loonadministratie) van werkgevers en andere inhoudingsplichtigen. De Belastingdienst (BD) ontvangt de loonaangifte. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) maakt daar de polisadministratie van. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een bestand, gebaseerd

op de polisadministratie, met alle banen op 1 januari 2008. Deze gegevens zijn gebruikt om de arbeidsmarktpositie te berekenen. Personen die als zelfstandige werken zijn hierin niet opgenomen.

Voortijdig schoolverlater (VSV) 2004–2007

Deze registratie geeft aan of een leerling/deelnemer die op peilmoment (1 oktober van een schooljaar) stond ingeschreven in het voortgezet onderwijs (vo), middelbaar beroeps-onderwijs (mbo) of voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (vavo) een jaar later het onderwijs heeft verlaten. De leerlingen/deelnemers die het bekostigd onderwijs hebben verlaten worden onderverdeeld in de uitstroom met en zonder startkwalificatie (havo- of vwo-diploma of ten minste mbo niveau 2). Deze laatste groep zonder startkwalificatie wordt gezien als voortijdig schoolverlaters (vsv'ers). De VSV registratie is gebruikt om te bepalen of een persoon in de schooljaren 2004/2005 tot en met 2007/2008 een voortijdig schoolverlater was.

Volwasseneneducatie (VE) 2007/2008

Het VE bestand bevat gegevens over het Voortgezet Algemeen Volwassen Onderwijs (VAVO) over het studiejaar 2007/2008. Dit bestand is gebruikt om te bepalen of een persoon op 1 oktober 2007 stond ingeschreven in het volwasseneneducatieonderwijs.

HALT 2008

Bureau Halt registreert van alle jongeren (12 tot en met 17 jaar) die naar Halt verwezen worden de persoonskenmerken, de kenmerken van het betreffende delict waarvoor de jongere naar Halt verwezen is en enkele kenmerken van de Halt-afdoening die de jongere opgelegd heeft gekregen.

Dit bestand is gebruikt om te bepalen of een jongere in 2008 een Halt-afdoening heeft gekregen.

Herkenningsdienstsysteem (HKS) 2007

De HKS bevat gegevens over verdachten die zijn aangehouden op verdenking van het plegen van een misdrijf en door de politie zijn geregistreerd in de HKS van het Korps Landelijke Politiediensten. Een persoon kan met verschillende delicten meerdere keren in de HKS voorkomen. Dit bestand is gebruikt om te bepalen of een persoon in 2007 verdacht is geweest van een delict.

4.4 Kwaliteit van de uitkomsten

Ondergrens en bovengrens

Bij het bepalen van de omvang van de derde generatie gaat het CBS uit van een ondergrens en een bovengrens. Niet voor alle grootouders is het geboorteland bekend. Bij het bepalen van de ondergrens tellen alleen de personen mee waarvan het geboorteland van de grootouders bekend is in de GBA. De bovengrens houdt rekening met het feit dat een deel van de personen voor wie de informatie over de grootouders niet volledig is wellicht tot de derde generatie gerekend moet worden. In deze verkennende studie is alleen de ondergrens gebruikt. De bovengrens is namelijk een schatting gebaseerd op geaggregeerde totalen terwijl voor dit onderzoek gegevens op persoonsniveau nodig zijn.

Leeftijdsopbouw

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 is voor de tabellen een leeftijdselectie gemaakt zodat de cijfers van de verschillende herkomstgroeperingen onderling beter vergelijkbaar zijn. Dat wil echter niet zeggen dat verschillen in leeftijdsopbouw van de niet-westerse derde generatie, autochtonen en niet-westerse allochtonen nu niet meer in de cijfers tot uiting komen. Bij het interpreteren van de cijfers dient nog steeds rekening gehouden te worden met de verschillen in leeftijdsopbouw.

Zelfstandigen

Voor de analyses over de arbeidsmarktpositie zijn de zelfstandigen niet meegenomen in de analyse. Dat betekent dat er uitsluitend is gekeken of een persoon op 1 januari 2008 in loondienst was.

HKS

Voor de analyses over criminaliteit is gebruik gemaakt van de HKS. Dit levert echter geen compleet beeld op van de geregistreerde criminaliteit in Nederland. De gegevens van de bijzondere opsporingsdiensten (FIOD-ECD, douane) zijn vaak niet opgenomen in het

HKS. Diverse typen misdrijven, zoals economische delicten, milieudelicten of uitkeringsfraude, zijn hierdoor ondervetegenwoordigd in het HKS. Daarnaast betreffen de gegevens verdachten en geen veroordeelden. Wel is het zo dat naar schatting meer dan 90 procent van de verdachten een transactie aangeboden krijgt door het OM of in een later stadium schuldig wordt verklaard door de rechter.

VSV

Voor de analyses over voortijdige schoolverlaters is gebruik gemaakt van de VSV registraties. Over (Nederlandse) leerlingen/deelnemers die in het buitenland onderwijs volgen en leerlingen in het particuliere onderwijs zijn geen registraties beschikbaar. Verder kunnen de resultaten te maken krijgen met een lichte overschatting omdat:

- registers over het vavo pas beschikbaar zijn vanaf schooljaar 2005/'06. De vsv-component van 2004 bestaat dus alleen uit vo- en mbo-leerlingen.
- vanaf schooljaar 2005/'06 de mbo-bestanden volledig gevuld zijn. In het bestand over 2004/'05 ontbreekt nog een deel van de inschrijvingen. De vulling van het bestand over 2004/'05 is geschat op 91 procent.

5. Aanbevelingen voor verder onderzoek

Herhaling onderzoek over 10 jaar

De niet-westerse derde generatie is nog een zeer jonge bevolkingsgroep, ruim 40 procent is jonger dan 5 jaar en 25 procent is tussen 5 en 9 jaar. Vanwege deze leeftijdsopbouw en de geringe omvang van de niet westerse derde generatie, kan er voor jongeren en volwassenen nog geen uitsplitsing worden gemaakt naar bepaalde herkomstgroeperingen. Om zinnige uitspraken te kunnen doen over de arbeidsmarkt- en uitkeringspositie is het daarom verstandig dit onderzoek te herhalen wanneer deze kinderen van de niet westerse derde generatie de volwassen leeftijd bereiken. Over 5 jaar is de grootste leeftijdsgroep (jonger dan 5 jaar) nog steeds kind, de groep van 5 tot 9 jaar zijn tieners. Daarom wordt aanbevolen het onderzoek over ongeveer 10 jaar te herhalen. Dan is de groep van 15 jaar en ouder omvangrijk genoeg om bijvoorbeeld ook uit te kunnen splitsen naar Turken en Marokkanen.

Uitsplitsing naar herkomstgroepering eerste en tweede generatie

De niet-westerse derde generatie is uitgesplitst naar Surinamers en Antillianen/Arubanen. Bij sommige kenmerken (voortijdig schoolverlaters, Halt-afdoeningen en verdacht zijn van een delict) zijn verschillen tussen de herkomstgroeperingen te zien. Om te kunnen zien of bepaalde herkomstgroeperingen sneller inlopen dan anderen, wordt aanbevolen om deze uitsplitsing ook te maken voor de eerste en tweede generatie niet-westerse allochtonen.

Verdieping kenmerken

Er zijn meerdere kenmerken die onderzocht kunnen worden. Voor het kenmerk onderwijs bijvoorbeeld zijn alleen de voortijdige schoolverlaters en ingeschrevenen aan het volwassenenonderwijs onderzocht. Dit kenmerk kan uitgebreid worden met bijvoorbeeld opleidingsniveau en slagingspercentages. Arbeidsmarktpositie kan bijvoorbeeld uitgebreid worden met het aantal zelfstandigen, de grootte van de baan en inkomen.

Twee grootouders uit een niet-westers land

Er is nu alleen gekeken naar personen die minimaal één grootouder hebben die geboren is in een niet-westers land. Bijna 40 procent van de niet westerse derde generatie heeft twee of meer grootouders die geboren zijn in een niet-westers land. De omvang van deze groep is zeer gering en het zijn voornamelijk kinderen (staat 2). In dit onderzoek zijn daarom geen analyses gedaan voor deze specifieke personen. Door de groei van de niet westerse derde generatie is de verwachting dat over 10 jaar ook analyses voor deze groep mogelijk zijn.

Staat 2
Niet-westerse derde generatie ¹⁾ met twee of meer in een niet-westers land geboren grootouders naar herkomstgroepering en leeftijdsklasse, 1 januari 2008

	Totaal ²⁾	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen/Arubanen
Totaal	22 050	4 450	2 470	10 950	1 330
0–14 jaar	20 880	4 400	2 450	10 200	1 240
15–24 jaar	920	60	10	610	60
25–44 jaar	220	0	10	110	30
45 jaar en ouder	40	0	0	30	0

¹⁾ Ondergrens.

²⁾ Personen kunnen tot verschillende herkomstgroeperingen behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

6. Begrippen en afkortingen

6.1 Begrippen

Allochtoon – Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

AO-uitkering – Een uitkering die wordt verstrekt op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) of de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Autochtoon – Persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren. De niet-westerse derde generatie is daarom autochtoon. Wanneer in dit onderzoek gesproken wordt over autochtonen dan wordt in de meeste gevallen autochtonen exclusief niet-westerse derde generatie bedoeld.

Bijstandsuitkering – Een uitkering die wordt verstrekt in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

Eenouderhuishouden – Particulier huishouden bestaande uit één ouder met thuiswonende kind(eren) (en met mogelijk ook overige leden).

Eerste generatie allochtoon – Persoon die in het buitenland is geboren met ten minste één in het buitenland geboren ouder.

Halt-jongeren – Jongeren van 12 tot 18 jaar die door de politie zijn aangehouden voor lichte vormen van criminaliteit, krijgen de keus: naar justitie of verwezen worden naar Halt. Via een Halt-procedure kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met Justitie.

Herkomstgroepering – In de CBS-indeling naar herkomstgroepering worden personen ingedeeld op grond van hun geboorteland en dat van hun ouders. Autochtonen zijn personen van wie beide ouders in Nederland geboren zijn. Allochtonen zijn personen van wie minstens één ouder in het buitenland geboren is.

Voor allochtonen wordt onderscheid gemaakt naar herkomstgeneratie. Een allochtoon die zelf in het buitenland is geboren, behoort tot de eerste generatie allochtonen. Een allochtoon die zelf in Nederland is geboren, is tweede generatie allochtoon.

In dit rapport worden de volgende categorieën van herkomstgroepering onderscheiden:

- autochtonen (exclusief niet-westerse derde generatie);
- niet-westerse allochtonen (eerste en tweede generatie);
- niet-westerse derde generatie.

Niet-westerse allochtoon – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije.

Niet-westerse derde generatie – Kinderen van ouders die in Nederland zijn geboren, minimaal één grootouder is in een niet-westers land geboren. Ze behoren zelf tot de autochtonen (zie ook herkomstgroepering).

Schoolverlater – Leerlingen tot 23 jaar uit het peiljaar die het daarop volgende schooljaar geen bekostigd onderwijs meer volgen. Daarnaast betreft het alleen de leerlingen die zowel eind september van het peiljaar als eind september van het volgend schooljaar stonden ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie.

Startkwalificatie – Een leerling heeft een startkwalificatie met ten minste een afgeronde havo- of vwo-opleiding, of een basisberoepsopleiding (mbo niveau 2).

Tweede generatie allochtoon – Persoon die in Nederland is geboren met ten minste één in het buitenland geboren ouder.

Uitkeringspositie – In dit onderzoek zijn bijstandsuitkeringen, werkloosheidsuitkeringen en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen meegenomen. Uitkeringen zijn vastgesteld op

betalingsbasis. Dat wil zeggen dat een persoon op de laatste vrijdag van de maand recht heeft op een uitkering én in die maand ook een betaling heeft ontvangen. De uitkeringspositie is vastgesteld op de laatste vrijdag (voor Kerst) in december 2007.

Volwassenenonderwijs (vavo) – Het vavo kan worden gezien als tweedekansonderwijs, waarbij volwassenen alsnog een diploma of deelcertificaat op het niveau van de theoretische leerweg van het vmbo (mavo), de havo of het vwo kunnen behalen.

Voortijdig schoolverlater – Een schoolverlater die niet in het bezit is van een startkwalificatie.

WW-uitkering – Een uitkering die wordt verstrekt op grond van de Werkloosheidswet (WW).

Werkzaam – Persoon die op 1 januari 2008 in loondienst is. Zelfstandigen zijn in dit onderzoek niet meegenomen.

6.2 Afkortingen

AO	Arbeidsongeschiktheid
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
HALT	Het ALternatief
HKS	Herkenningsdienstsysteem
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs
VE	Volwasseneneducatie
VSV	Voortijdig schoolverlater
WW	Werkloosheidsuitkering

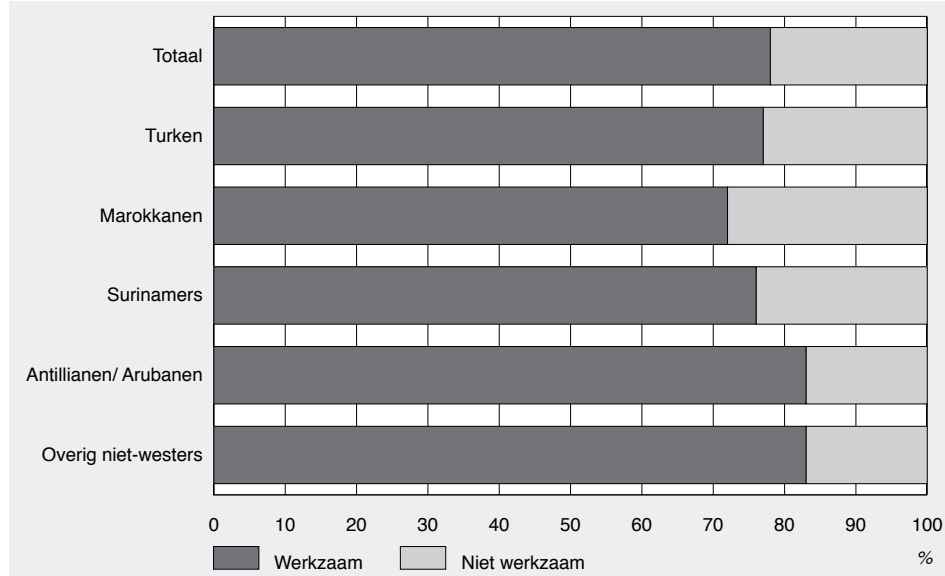
Bijlage I Niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar

Bijna 80 procent van de niet-westerse derde generatie is jonger dan 15 jaar. Voor deze kinderen kan echter niets gezegd worden over kenmerken als arbeidsmarkt- en uitkeringspositie, voortijdig schoolverlater (ze zijn nog leerplichtig) en criminaliteit. Om toch een beeld te geven van deze kinderen zijn hun ouders als uitgangspunt genomen. Door te onderzoeken in welk type huishouden ze wonen en of hun ouders een baan of uitkering hebben, kan een beeld worden gekregen van de situatie waarin deze kinderen opgroeien. Omdat de omvang van de niet-westerse derde generatie onder de 15 jaar veel groter is dan de leeftijdsgroep van 15 tot en met 44 jaar kunnen de cijfers uitgesplitst worden naar Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Er zijn geen cijfers samengesteld over ouders van autochtonen en niet-westerse allochtonen jonger dan 15 jaar.

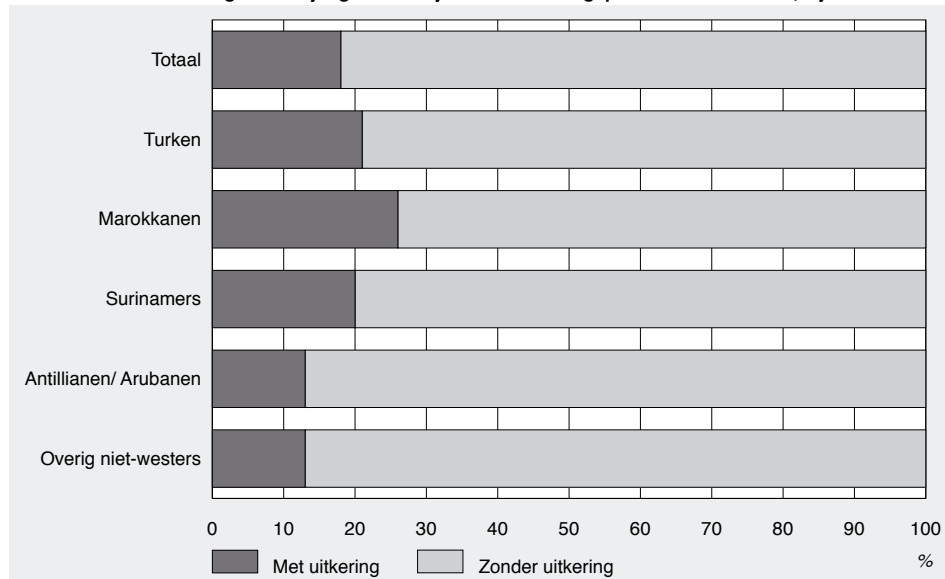
Arbeidsmarkt- en uitkeringspositie

De arbeidsmarktpositie en uitkeringspositie van de ouders van de niet-westerse derde generatie geven inzicht in de situatie waarin deze kinderen opgroeien. Omdat het om

11. Niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar naar arbeidsmarktpositie van de ouders, 1 januari 2008

12. Niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar naar uitkeringspositie van de ouders, 1 januari 2008

gezinnen met kinderen gaat, zal er vaker een vaste inkomstenbron nodig zijn in de vorm van een uitkering of een baan.

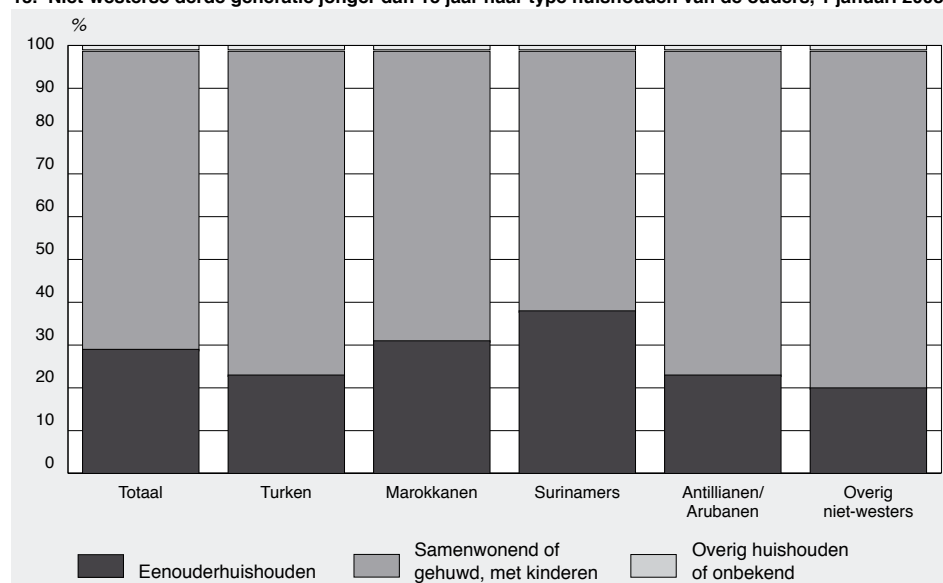
Van de niet-westerse derde generatie kinderen onder de 15 jaar komt 78 procent uit een gezin waarvan minimaal één ouder een baan heeft. 18 procent van de kinderen komt uit een gezin waarvan ten minste één ouder een uitkering heeft. Zelfstandigen ontbreken in deze analyse, wellicht is het overige deel van de ouders werkzaam als zelfstandige.

Ouders met een Marokkaanse achtergrond hebben minder vaak een baan (72 procent) en vaker een uitkering (26 procent) dan de andere herkomstgroeperingen (figuur 11 en 12).

Type huishouden

Van de niet-westerse derde generatie jongeren onder de 15 jaar, komt 29 procent uit een éénoudergezin. Kinderen met een Surinaamse achtergrond wonen vaker met één ouder dan de overige herkomstgroeperingen (figuur 13).

13. Niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar naar type huishouden van de ouders, 1 januari 2008

Tabellenset

Tabellenoverzicht

- Tabel 1: Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en arbeidsmarktpositie, 1 januari 2008
- Tabel 2: Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en uitkeringspositie, 1 januari 2008
- Tabel 3: Personen van 15–22 jaar naar herkomstgroepering en voortijdig schoolverlaters, 1 januari 2008
- Tabel 4: Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en volwasseneneducatie (vavo), 1 januari 2008
- Tabel 5: Personen van 12–17 jaar naar herkomstgroepering en Halt-afdoeningen, 1 januari 2008
- Tabel 6: Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en verdacht zijn van een delict, 1 januari 2008
- Tabel 7: Niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar naar arbeidsmarktpositie en uitkeringspositie van de ouders en type huishouden, 1 januari 2008

Tabel 1
Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en arbeidsmarktpositie, 1 januari 2008

	Totaal ¹⁾	Niet-westerse derde generatie ²⁾				Autochtonen ³⁾	Niet-westerse allochtonen		
		Totaal ⁴⁾	Surinamers	Antillianen/ Arubanen	Overig niet-westers		Totaal	Eerste generatie	Tweede generatie
Totaal	5 953 710	11 030	4 920	1 770	4 420	5 021 170	921 520	612 540	308 980
<i>Arbeidsmarktpositie</i> ⁵⁾									
Werkzaam	4 075 040	6 510	2 870	990	2 690	3 590 880	477 650	308 730	168 920
Niet werkzaam	1 878 670	4 510	2 050	780	1 730	1 430 290	443 870	303 820	140 050
Jongeren (15–24 jaar)	1 828 770	6 440	2 940	1 320	2 240	1 506 350	315 980	121 040	194 940
<i>Arbeidsmarktpositie</i> ⁵⁾									
Werkzaam	1 066 930	3 130	1 420	660	1 070	922 870	140 930	50 340	90 590
Niet werkzaam	761 840	3 310	1 520	660	1 170	583 490	175 050	70 700	104 350
Volwassenen (25–44 jaar)	4 124 940	4 590	1 980	450	2 180	3 514 810	605 540	491 500	114 030
<i>Arbeidsmarktpositie</i> ⁵⁾									
Werkzaam	3 008 110	3 390	1 450	330	1 620	2 668 010	336 720	258 380	78 330
Niet werkzaam	1 116 830	1 210	530	120	560	846 800	268 820	233 120	35 700
	%								
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Arbeidsmarktpositie</i> ⁵⁾									
Werkzaam	68	59	58	56	61	72	52	50	55
Niet werkzaam	32	41	42	44	39	28	48	50	45
Jongeren (15–24 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Arbeidsmarktpositie</i> ⁵⁾									
Werkzaam	58	49	48	50	48	61	45	42	46
Niet werkzaam	42	51	52	50	52	39	55	58	54
Volwassenen (25–44 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Arbeidsmarktpositie</i> ⁵⁾									
Werkzaam	73	74	73	73	74	76	56	53	69
Niet werkzaam	27	26	27	27	26	24	44	47	31

¹⁾ Exclusief westerse allochtonen en exclusief personen met onbekende herkomst.

²⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

³⁾ Exclusief niet-westerse derde generatie.

⁴⁾ Personen kunnen zowel tot Surinaamse als Antilliaanse/Arubaanse herkomstgroepering behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

⁵⁾ Het betreft alleen werk in loondienst (geen werk als zelfstandige).

Tabel 2
Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en uitkeringspositie, 1 januari 2008

	Totaal ¹⁾	Niet-westerse derde generatie ²⁾				Autoch-tonen ³⁾	Niet-westerse allochtonen		
		Totaal ⁴⁾	Surinamers	Antillianen/ Arubanen	Overig niet-westers		Totaal	Eerste generatie	Tweede generatie
Totaal	5 953 710	11 030	4 920	1 770	4 420	5 021 170	921 520	612 540	308 980
<i>Uitkeringspositie</i> ⁵⁾									
Met uitkering	385 170	530	260	70	210	268 150	116 500	97 130	19 370
Zonder uitkering	5 568 530	10 500	4 660	1 700	4 210	4 753 020	805 020	515 410	289 610
Jongeren (15–24 jaar)	1 828 770	6 440	2 940	1 320	2 240	1 506 350	315 980	121 040	194 940
<i>Uitkeringspositie</i> ⁵⁾									
Met uitkering	58 100	180	90	30	60	43 610	14 310	7 780	6 530
Zonder uitkering	1 770 670	6 250	2 850	1 290	2 180	1 462 740	301 670	113 260	188 410
Volwassenen (25–44 jaar)	4 124 940	4 590	1 980	450	2 180	3 514 810	605 540	491 500	114 030
<i>Uitkeringspositie</i> ⁵⁾									
Met uitkering	327 070	350	170	40	150	224 540	102 190	89 350	12 840
Zonder uitkering	3 797 870	4 240	1 810	420	2 030	3 290 280	503 350	402 150	101 200
	%								
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Uitkeringspositie</i> ⁵⁾									
Met uitkering	6	5	5	4	5	5	13	16	6
Zonder uitkering	94	95	95	96	95	95	87	84	94
Jongeren (15–24 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Uitkeringspositie</i> ⁵⁾									
Met uitkering	3	3	3	3	3	3	5	6	3
Zonder uitkering	97	97	97	97	97	97	95	94	97
Volwassenen (25–44 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Uitkeringspositie</i> ⁵⁾									
Met uitkering	8	8	8	8	7	6	17	18	11
Zonder uitkering	92	92	92	92	93	94	83	82	89

¹⁾ Exclusief westerse allochtonen en exclusief personen met onbekende herkomst.

²⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

³⁾ Exclusief niet-westerse derde generatie.

⁴⁾ Personen kunnen zowel tot Surinaamse als Antilliaanse/Arubaanse herkomstgroepering behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

⁵⁾ Uitkeringspositie (bijstands-, werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering) op de laatste vrijdag van december, 2007.

Tabel 3
Personen van 15–22 jaar naar herkomstgroepering en voortijdig schoolverlaters, 1 januari 2008

	Totaal ¹⁾	Niet-westerse derde generatie ²⁾				Autoch-tonen ³⁾	Niet-westerse allochtonen		
		Totaal ⁴⁾	Surinamers	Antillianen/ Arubanen	Overig niet-westers		Totaal	Eerste generatie	Tweede generatie
Totaal	1 480 040	5 620	2 570	1 180	1 940	1 225 860	248 560	84 360	164 200
<i>Schooljaren 2004–2007</i> ⁵⁾									
Voortijdig schoolverlater	163 750	830	420	170	250	120 490	42 430	15 580	26 850
Geen voortijdig schoolverlater	1 316 290	4 790	2 150	1 010	1 690	1 105 370	206 130	68 780	137 360
	%								
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Schooljaren 2004–2007</i> ⁵⁾									
Voortijdig schoolverlater	11	15	16	14	13	10	17	18	16
Geen voortijdig schoolverlater	89	85	84	86	87	90	83	82	84

¹⁾ Exclusief westerse allochtonen en exclusief personen met onbekende herkomst.

²⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

³⁾ Exclusief niet-westerse derde generatie.

⁴⁾ Personen kunnen zowel tot Surinaamse als Antilliaanse/Arubaanse herkomstgroepering behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

⁵⁾ Schooljaren 2004–2005, 2005–2006, 2006–2007, 2007–2008.

Tabel 4
Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en volwasseneneducatie (vavo), 1 januari 2008

	Totaal ¹⁾	Niet-westerse derde generatie ²⁾				Autochtonen ³⁾	Niet-westerse allochtonen		
		Totaal ⁴⁾	Surinamers	Antillianen/ Arubanen	Overig niet-westers		Totaal	Eerste generatie	Tweede generatie
Totaal	5 953 710	11 030	4 920	1 770	4 420	5 021 170	921 520	612 540	308 980
<i>Schooljaar 2007–2008</i> ⁵⁾									
Ingeschreven op 1 oktober 2007	11 270	60	30	20	20	7 610	3 600	1 340	2 260
Niet ingeschreven op 1 oktober 2007	5 942 440	10 970	4 890	1 750	4 400	5 013 550	917 920	611 200	306 720
Jongeren (15–24 jaar)	1 828 770	6 440	2 940	1 320	2 240	1 506 350	315 980	121 040	194 940
<i>Schooljaar 2007–2008</i> ⁵⁾									
Ingeschreven op 1 oktober 2007	10 780	60	30	20	20	7 300	3 420	1 210	2 210
Niet ingeschreven op 1 oktober 2007	1 817 990	6 380	2 920	1 300	2 220	1 499 050	312 560	119 830	192 730
Volwassenen (25–44 jaar)	4 124 940	4 590	1 980	450	2 180	3 514 810	605 540	491 500	114 030
<i>Schooljaar 2007–2008</i> ⁵⁾									
Ingeschreven op 1 oktober 2007	490	0	0	0	0	310	180	130	50
Niet ingeschreven op 1 oktober 2007	4 124 450	4 590	1 980	450	2 180	3 514 500	605 360	491 370	113 990
	%								
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Schooljaar 2007–2008</i> ⁵⁾									
Ingeschreven op 1 oktober 2007	0	1	1	1	0	0	0	0	1
Niet ingeschreven op 1 oktober 2007	100	99	99	99	100	100	100	100	99
Jongeren (15–24 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Schooljaar 2007–2008</i> ⁵⁾									
Ingeschreven op 1 oktober 2007	1	1	1	1	1	0	1	1	1
Niet ingeschreven op 1 oktober 2007	99	99	99	99	99	100	99	99	99
Volwassenen (25–44 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Schooljaar 2007–2008</i> ⁵⁾									
Ingeschreven op 1 oktober 2007	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Niet ingeschreven op 1 oktober 2007	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Exclusief westerse allochtonen en exclusief personen met onbekende herkomst.

²⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

³⁾ Exclusief niet-westerse derde generatie.

⁴⁾ Personen kunnen zowel tot Surinaamse als Antilliaanse/Arubaanse herkomstgroepering behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

⁵⁾ Cijfers kunnen afwijken van andere publicaties van het CBS (in verband met het gebruik van de Gemeentelijke Basisadministratie).

Tabel 5
Personen van 12–17 jaar naar herkomstgroepering en Halt-afdoeningen, 1 januari 2008

	Totaal ¹⁾	Niet-westerse derde generatie ²⁾				Autochtonen ³⁾	Niet-westerse allochtonen		
		Totaal ⁴⁾	Surinamers	Antillianen/ Arubanen	Overig niet-westers		Totaal	Eerste generatie	Tweede generatie
Totaal	1 123 560	6 270	2 880	1 390	2 090	932 660	184 630	40 240	144 390
<i>Halt-afdoening in 2008</i>									
Wel Halt-afdoening	18 770	160	80	40	50	13 670	4 940	1 040	3 900
Geen Halt-afdoening	1 104 790	6 110	2 800	1 350	2 040	918 990	179 690	39 200	140 490
	%								
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Halt-afdoening in 2008</i>									
Wel Halt-afdoening	2	3	3	3	2	1	3	3	3
Geen Halt-afdoening	98	97	97	97	98	99	97	97	97

¹⁾ Exclusief westerse allochtonen en exclusief personen met onbekende herkomst.

²⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

³⁾ Exclusief niet-westerse derde generatie.

⁴⁾ Personen kunnen zowel tot Surinaamse als Antilliaanse/Arubaanse herkomstgroepering behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

Tabel 6
Personen van 15–44 jaar naar herkomstgroepering en verdacht zijn van een delict, 1 januari 2008

	Totaal ¹⁾	Niet-westerse derde generatie ²⁾			Autochtonen ³⁾	Niet-westerse allochtonen			
		Totaal ⁴⁾	Surinamers	Antillianen/ Arubanen		Overig niet-westers	Totaal	Eerste generatie	Tweede generatie
Totaal	5 953 710	11 030	4 920	1 770	4 420	5 021 170	921 520	612 540	308 980
<i>Verdacht van een delict in 2007</i>									
Wel verdacht	149 080	530	260	110	160	98 940	49 610	27 660	21 950
Niet verdacht	5 804 630	10 500	4 660	1 660	4 260	4 922 220	871 910	584 880	287 020
Jongeren (15–24 jaar)	1 828 770	6 440	2 940	1 320	2 240	1 506 350	315 980	121 040	194 940
<i>Verdacht van een delict in 2007</i>									
Wel verdacht	71 590	400	200	90	110	46 730	24 460	8 430	16 030
Niet verdacht	1 757 180	6 040	2 740	1 230	2 130	1 459 620	291 520	112 610	178 920
Volwassenen (25–44 jaar)	4 124 940	4 590	1 980	450	2 180	3 514 810	605 540	491 500	114 030
<i>Verdacht van een delict in 2007</i>									
Wel verdacht	77 500	130	60	20	50	52 210	25 160	19 230	5 930
Niet verdacht	4 047 440	4 460	1 920	430	2 130	3 462 600	580 380	472 280	108 110
	%								
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Verdacht van een delict in 2007</i>									
Wel verdacht	3	5	5	6	4	2	5	5	7
Niet verdacht	97	95	95	94	96	98	95	95	93
Jongeren (15–24 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Verdacht van een delict in 2007</i>									
Wel verdacht	4	6	7	7	5	3	8	7	8
Niet verdacht	96	94	93	93	95	97	92	93	92
Volwassenen (25–44 jaar)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
<i>Verdacht van een delict in 2007</i>									
Wel verdacht	2	3	3	5	2	1	4	4	5
Niet verdacht	98	97	97	95	98	99	96	96	95

¹⁾ Exclusief westerse allochtonen en exclusief personen met onbekende herkomst.

²⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

³⁾ Exclusief niet-westerse derde generatie.

⁴⁾ Personen kunnen zowel tot Surinaamse als Antilliaanse/Arubaanse herkomstgroepering behoren, afzonderlijke cijfers tellen niet op tot het totaal.

Tabel 7
Niet-westerse derde generatie jonger dan 15 jaar naar arbeidsmarktpositie en uitkeringspositie van de ouders en type huishouden, 1 januari 2008

	Niet-westerse derde generatie ¹⁾					
	Totaal	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen/ Arubanen	Overig niet-westers
Totaal	43 846	5 636	3 765	19 066	8 280	8 166
Uitkeringspositie ouders						
Met uitkering ²⁾	7 881	1 167	986	3 757	1 103	1 093
Zonder uitkering	35 965	4 469	2 779	15 309	7 177	7 073
Arbeidsmarktpositie ouders ³⁾						
Werkzaam ⁴⁾	34 379	4 346	2 692	14 567	6 869	6 767
Niet werkzaam	9 467	1 290	1 073	4 499	1 411	1 399
Type huishouden						
Eenouderhuishouden	12 817	1 307	1 159	7 179	1 901	1 659
Samenwonend of gehuwd met kinderen	30 475	4 260	2 544	11 605	6 288	6 447
Overig huishouden of onbekend	554	69	62	282	91	60
	%					
Totaal	100	100	100	100	100	100
Uitkeringspositie ouders						
Met uitkering ²⁾	18	21	26	20	13	13
Zonder uitkering	82	79	74	80	87	87
Arbeidsmarktpositie ouders ³⁾						
Werkzaam ⁴⁾	78	77	72	76	83	83
Niet werkzaam	22	23	28	24	17	17
Type huishouden						
Eenouderhuishouden	29	23	31	38	23	20
Samenwonend of gehuwd met kinderen	70	76	68	61	76	79
Overig huishouden of onbekend	1	1	2	1	1	1

¹⁾ Autochtonen met één of meer in het buitenland (niet-westers land) geboren grootouders, ondergrens.

²⁾ Ten minste één ouder heeft een bijstands-, werkloosheids- of arbeidsongeschiktheidsuitkering.

³⁾ Het betreft alleen werk in loondienst (geen werk als zelfstandige).

⁴⁾ Ten minste één ouder heeft een baan.